

Pacemaker implantatie of wissel en nazorg

Onlangs heeft u samen met uw cardioloog de keuze gemaakt een pacemaker implantatie/-wissel te ondergaan. U heeft een afspraak voor de ingreep gekregen. De pacemaker implantatie/-wissel vindt plaats in Gelre Apeldoorn. Deze folder geeft u informatie over de gang van zaken tijdens de ingreep, hoe u zich kunt voorbereiden en het verblijf op verpleegafdeling A4 Cardiologie.

Vorbereiding

Van de planning van Cardiologie krijgt u bericht over de datum en tijd van uw opname. U wordt de ochtend van de pacemaker implantatie/-wissel opgenomen.

Eten en drinken

- U mag ontbijten en lunchen zoals u dat gewend bent.
- Heeft u diabetes? Dan mag u ook gewoon eten en drinken en de daarbij behorende medicatie innemen en/of insuline gebruiken.

Medicijnlijst

- Wilt u voor al uw medicijnen een actueel medicatieoverzicht van uw apotheek meenemen? Tijdens uw verblijf heeft u zelf het beheer over uw medicijnen. Neem ook uw medicatie mee in de originele verpakking, en de doseerkalender van de Trombosedienst als u die heeft.
- Plastabletten en laxeremiddelen mag u op de dag van het onderzoek niet innemen.
- Overige medicijnen mag u 's morgens gewoon innemen. Gebruikt u sintrom (acenocoumarol), marcoumar (fenprocoumon) of andere antistolling medicijnen (Dabigatran, Rivaroxaban, Ascal of Plavix)? Dan krijgt u van uw eigen cardioloog te horen of en zo ja wanneer u hier tijdelijk mee moet stoppen.

Verblijf in het ziekenhuis

Voor pacemaker implantatie blijft u één nacht in het ziekenhuis. Krijgt u een pacemaker wissel, dan mag u in principe dezelfde dag weer naar huis. Voor beide behandelingen kunt u de benodigde spullen meenemen.

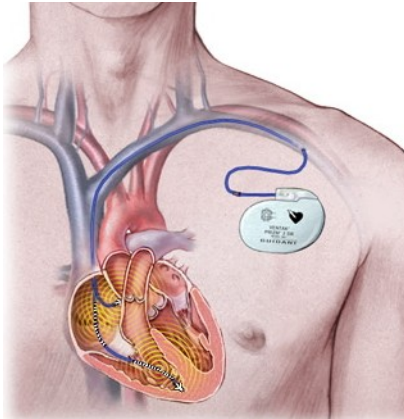
U kunt u melden bij de secretaresse op de afdeling A4. Een verpleegkundige haalt u vervolgens op en brengt u naar uw kamer.

Samen met uw begeleider en/of familielid krijgt u informatie over het verloop van de pacemaker implantatie/-wissel. Na dit gesprek kan uw familielid of begeleider naar huis gaan. Na de ingreep heeft u de mogelijkheid om naar uw familie en/of begeleider te bellen. U gaat in de meeste gevallen de volgende ochtend met ontslag. Heeft u een pacemaker wissel gehad? Dan gaat u dus in principe dezelfde dag naar huis.

Vorbereiding op de implantatie/-wissel

- Op de afdeling begint de voorbereiding voor de pacemaker implantatie/-wissel. Uw borstkas en beide oksels worden geschoren en u krijgt een operatiejasje aan.
- De verpleegkundige doet een aantal metingen bij u zoals bloeddruk, hartslag en lichaamstemperatuur. Zo nodig wordt er nog een hartfilmpje (ECG) gemaakt. Ook krijgt u een infuusnaald ingebracht.
- U mag uw sokken, onderbroek en pyjamabroek aanhouden tijdens de ingreep. U wordt wel verzocht sieraden af te doen. U kunt uw eventuele bril, gehoorapparaat of gebitsprothese blijven dragen.
- Bij een pacemakerimplantatie krijgt u voor de ingreep antibiotica via een infuus om de kans op infecties te verkleinen.
- Bij een pacemaker vervanging en/of herpositionering krijgt u voor de ingreep antibiotica via een infuus en na 4 uur nogmaals. Bij ontslag krijgt u 3 giften antibiotica mee in tabletvorm.

De pacemaker implantatie/-wissel

U wordt van de verpleegafdeling naar de operatiekamer gebracht.

Het inbrengen gaat onder plaatselijke verdoving.

De implantatie van de pacemaker is een kleine ingreep. De pacemaker wordt onder de huid boven de rechter of linker borstspier geïmplant, zie afbeelding.

Voor verdere informatie over de pacemaker kunt u het boekje 'Pacemaker' van de Nederlandse Hartstichting lezen:

<https://www.hartstichting.nl/hart-en-vaatziekten/behandelingen/pacemaker>

Vlak voor de ingreep krijgt u zo nodig rustgevendende medicatie. Hierna wordt u van de verpleegafdeling naar de Hartkatheterisatiekamer gebracht. U wordt gevraagd om op uw rug op een röntgentafel te gaan liggen. U wordt aangesloten aan de monitor, zodat we uw hartritme kunnen bewaken tijdens de procedure. De hartfunctielaborant desinfecteert de plaats waar de pacemaker wordt geplaatst of gewisseld. Daarna wordt de plek afgedekt met een steriele doek. De plaats waar de pacemaker wordt ingebracht, wordt plaatselijk (lokaal) verdoofd.

Via een ader op de borst worden de elektrodedraden van de pacemaker naar het hart opgevoerd. Dit gebeurt met behulp van röntgendoorlichting, zodat de cardioloog precies ziet wat hij of zij doet. Om de pacemaker te kunnen implanteren, wordt onder de huid een ruimte gemaakt waar de pacemaker precies in past. Hiervoor maakt de cardioloog een snee van circa 5 centimeter in de huid. De elektroden worden aangesloten op de pacemaker en de werking ervan wordt getest. Vervolgens wordt de wond gesloten met oplosbare hechtingen.

De ingreep duurt afhankelijk van de soort pacemaker, 1 tot 2 uur.

Na de pacemaker implantatie/-wissel

- Heeft u een pacemaker implantatie gekregen? Dan komt u terug op de verpleegafdeling en mag u naar familie of begeleiding bellen om te vertellen dat de implantatie achter de rug is.
- De verpleegkundige controleert uw wond en meet uw bloeddruk. U krijgt een mitella voor de eerste 24 tot 48 uur. Dit is om u eraan te herinneren uw arm te ontzien. De verpleegkundige geeft u verdere uitleg over de leefregels.
- Tijdens uw verdere verblijf mag u verder gewoon eten en drinken.
- De volgende dag wordt een röntgenfoto van de borst gemaakt en wordt de pacemaker gecontroleerd door de pacemakertehnicus.
- Ook wordt een controle hartfilmpje gemaakt (ECG), uw bloeddruk, polsslag en temperatuur gemeten en de wond gecontroleerd.
- U krijgt een afspraak mee voor controle bij de pacemakertehnicus en cardioloog na de pacemakerimplantatie.
- Als alle onderzoeken goed zijn mag u in overleg met de cardioloog naar huis.
- Heeft u een pacemaker wissel gehad? Dan gaat u dezelfde dag nog naar huis. U heeft dan de pacemaker controle al gehad.

Risico's en complicaties

Er is een kleine kans op risico's en complicaties na een pacemaker implantatie:

- Er is een kleine kans dat bij het aanprikken van de ader onder het sleutelbeen de longtop wordt geraakt en dat er een klaplong ontstaat.
- Er kunnen bloedingen ontstaan tijdens de procedure.
- De wond kan gaan ontsteken. Dit kan meteen of kort na de ingreep gebeuren, maar ook geruime tijd erna. Vaak helpt een antibioticum, maar als de infectie de pacemaker raakt, moet deze op een andere plaats in het lichaam opnieuw worden geïmplanteed.

Leefregels thuis na de pacemaker implantatie

- De wond waar de pacemaker is ingebracht kan nog een aantal dagen gevoelig blijven.
- De wond is afgedekt met een doorzichtig folie. Het is belangrijk dat de folie niet nat wordt. Dat wil zeggen: u mag de eerste 48 uur niet douchen, daarna voorzichtig wassen. De folie moet gedurende 48 uur blijven zitten. Daarna mag u deze voorzichtig verwijderen. Als de wond droog is, mag u weer douchen.
- Het hart moet na een pacemaker implantatie de tijd hebben om de elektrode in de hartwand te laten vastgroeien. Daarom is het belangrijk om geen plotselinge rek/ strek bewegingen te maken met uw armen, schouders en borstkas gedurende de eerste 6 weken. De verpleegkundige vertelt u wat u wel en niet mag doen met uw arm.
- Vermijd knellende kleding: deze kan de wond irriteren.
- U mag de eerste 6 weken na de ingreep niet zwemmen.
- U mag de eerste 2 weken na de ingreep niet autorijden.
- U mag na 1 week weer fietsen.
- Bent u gestopt met sintrom, marcoumar of andere antistolling medicijnen (Dabigatran, Rivaroxaban, Ascal of Plavix)? Dan is het belangrijk dat u na de ingreep deze medicijnen weer gaat innemen.

Wondcontrole en pijnbestrijding

- Er kan een bloeding ontstaan. Deze bloeding trekt vanzelf weer weg maar kan wel langer dan een week zichtbaar zijn.
- De hechtingen lossen vanzelf op.
- Tussen 7 à 10 dagen na pacemaker ingreep maakt u een afspraak bij uw huisarts om uw wond te laten controleren.
- Als pijnbestrijding mag u per dag maximaal 4 x 2 tabletten van 500 milligram Paracetamol, dus gemiddeld om de 6 uur 2 tabletten.

Werkhervatting

In de meeste gevallen kunt u na ongeveer een week uw werk weer hervatten. Heeft u fysiek zwaar werk? Dan kan het zijn dat het beter is dat u nog wat langer wacht. Wij adviseren u om dit met uw cardioloog te bespreken.

Controle afspraak

Heeft u een pacemaker implantatie gehad? Bij uw ontslag na de implantatie heeft u een afspraak bij de pacemaker technicus meegekregen voor het doormeten van uw pacemaker. U heeft daarna een afspraak bij de cardioloog. De termijn voor deze controle is ongeveer 6-8 weken. U ontvangt dan ook een 'pacemaker paspoort' met alle relevante gegevens van de pacemaker die bij u is ingebracht.

Heeft u een pacemaker wissel gehad? Dan meten we de pacemaker dezelfde dag nog door.

Wanneer contact opnemen?

Neem contact op met de Eerste Harthulp (EHH), ook in avond- en nachturen en het weekend als:

- er ernstig bloedverlies uit de pacemakerwond optreedt
- u vlak na de ingreep een temperatuursverhoging krijgt, waardoor uw temperatuur hoger wordt dan 38.5°C of als u koude rillingen krijgt
- de wond erg lekt, rood ontstoken is of de wondranden wijken
- de wond erg pijnlijk blijft
- u schokjes in de buik of ter plaatse van de pacemakerwond voelt
- u langdurige last heeft van de hik

Eerste Harthulp Apeldoorn, tel: 055 - 844 65 84

Eerste Harthulp Zutphen, tel: 0575 - 592 724

Bij pijn op de borst en flauwvallen: bel 112

Laat u dan per ambulance vervoeren naar het ziekenhuis.

Laat alleen een cardioloog met een naald of mes in de wond prikken of snijden. Ingrepen aan een pacemaker moeten altijd onder steriele omstandigheden gebeuren. U voorkomt hiermee infectie van het pacemakersysteem.

Veel gestelde vragen

Voel ik de pacemaker als hij werkt?

Nee. De pacemaker werkt met een lage energiestroom, alleen het weefsel van het hart is hier gevoelig voor. Als u toch iets eigenaardigs ervaart, zoals een aanhoudende hik, raadplaag dan uw cardioloog of de pacemaker technicus.

Blijft de pacemaker – ook als de batterij bijna leeg is – stimuleren?

Ja. Uw cardioloog en/of de pacemaker technicus kan altijd precies bepalen hoeveel energie de batterij nog heeft. U heeft hiervoor regelmatig controles.

Hoe vaak moet ik voor pacemaker controle (follow-up) komen?

De pacemaker technicus, in samenspraak met de cardioloog, bepaalt hoe vaak u op controle moet komen.

Het eerste jaar na implantatie wordt de pacemaker vaker gecontroleerd; 3-6 maanden. Als alles goed functioneert, zijn er minder controles nodig. U komt dan bijvoorbeeld jaarlijks. Daarnaast wordt het in de toekomst mogelijk uw pacemaker op afstand (via een telefoon/ GSM lijn) te controleren. Hier ontvangt u apart informatie over.

Wanneer moet ik melden dat ik een pacemaker heb?

Bij elke opname in een ziekenhuis of bezoek aan een arts moet u vertellen dat u drager bent van een pacemaker.

- Zeker als u voorgesteld wordt MRI-scan te ondergaan!
- Ook is het nuttig de fysiotherapeut, tandarts en schoonheidsspecialiste te melden dat u een pacemaker draagt. Hierdoor kan men vermijden dat apparaten met elektromagnetische velden (deze moet u dus vermijden) in de buurt van de pacemaker komen.

Hoe reageren de pacemaker en het hart bij overlijden?

Het hart kan niet functioneren als er geen bloeddorstrooming en energie aanwezig is. In geval van overlijden blijft de pacemaker impulsen uitzenden, maar deze hebben geen effect meer op het hart.

Het is wettelijk verplicht om bij crematie de pacemakerbatterij vooraf te verwijderen.

Mag ik een mobiele telefoon gebruiken?

Ja. Als u enkele voorzorgsmaatregelen neemt, mag en kunt u veilig uw mobiele telefoon gebruiken.

1. Zorg ervoor dat de mobiele telefoon nooit rechtstreeks tegen de pacemaker wordt gehouden (bijvoorbeeld niet dragen in het bovenste zakje van uw hemd of in de binnenzak van uw colbert).
2. Als u belt, gebruik uw mobiele telefoon dan aan uw linker oor als de pacemaker rechts is geïmplantéerd en andersom.

Mag ik op een luchthaven door een veiligheid detecterend systeem of door een antidiefstalsysteem lopen?

Ja. Pacemakers zijn tegen externe invloeden beschermd. Maar: informeert u de veiligheidsmedewerkers in elk geval altijd dat u een pacemaker draagt. De veiligheidsdetector kan worden geactiveerd door het metalen omhulsel van de pacemaker. Volg vervolgens de instructies van de veiligheidsmedewerker.

Mag ik me lichamelijke inspannen?

Ja, dat mag.

- De eerste week na implantatie mag u uw armen niet boven schouder hoogte heffen. Dit om het goed vasthechten van de pacemaker draden in uw hart niet te verstoren. Blijf uw schouders voorzichtig bewegen anders gaan deze vastzitten. Als de pacemaker draden eenmaal goed vastzitten, mag u weer gewoon uw armen en schouders bewegen.
- Wij adviseren u om de eerste zes weken geen fysieke sport te beoefenen. Na één week mag u wel weer fietsen en wandelen.
- Contactsporten (bijvoorbeeld judo, boksen, rugby) kunnen beter niet meer worden beoefend.
- Bij de pacemaker wissel mag u direct na de ingreep weer gewoon blijven bewegen.

Heb ik door mijn pacemaker seksuele beperkingen?

Nee. Veel patiënten en partners maken zich zorgen om de inspanningen die geleverd worden tijdens het vrijen. Deze inspanning is te vergelijken met de inspanning die geleverd moet worden bij het bestijgen van een twee verdiepingen hoge trap: de hartslag neemt toe en de bloeddruk stijgt. Als u zonder problemen twee verdiepingen trap kunt lopen, dan geldt voor u geen beperking.

Vragen?

Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen? Bel dan met de verpleegafdeling A4 tijdens het verpleegkundig spreekuur.

- maandag t/m vrijdag tussen 8.30 en 9.30 uur
- tel: 055 - 581 15 60

Wilt u nadere informatie of heeft u vragen tijdens uw verblijf?

Geef dit aan bij de verpleegkundige. Ons streven is om uw verblijf in het ziekenhuis zo prettig mogelijk te maken en wij hopen dat deze folder daartoe bijdraagt. Zijn er desondanks zaken waar u mee zit of die u storen? Dan stellen wij het zeer op prijs als u dit met ons bespreekt.

Belangrijke telefoonnummers

• Uw huisarts:	
• Polikliniek Cardiologie:	055 - 581 18 01
• Pacemaker technicus:	055 - 581 13 33
• Verpleegafdeling Cardiologie (A4):	055 - 581 15 60
• Eerste Harthulp (B4):	055 - 844 65 84
• Gelre ziekenhuizen Apeldoorn:	055 - 581 81 81

Ruimte voor eventuele andere, eigen, vragen

Patiënteninformatie wordt met de grootste zorg samengesteld. Het betreft algemene informatie. U kunt aan deze uitgave geen rechten ontlenen.

© Gelre ziekenhuizen